

Journal Website

Article history:
Received 23 August 2025
Revised 28 December 2025
Accepted 05 January 2026
Initial Publication 29 April 2026
Final Publication 23 September 2026

Dynamic Management and Business Analysis

Volume 5, Issue 3, pp 1-15

E-ISSN: 3041-8933

Identifying Organizational Risk Management Components Based on the Theory of Constraints

Hosein. Karimkhani¹, Mohammad Esmail. Molaei^{1*}, Shohreh. Yazdani¹

¹ Department of Accounting, Dam.C., Islamic Azad University, Damavand, Iran

* Corresponding author email address: molaei@iau.ac.ir

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Karimkhani, H., Molaei, M. E., & Yazdani, S. (2026). Identifying Organizational Risk Management Components Based on the Theory of Constraints. *Dynamic Management and Business Analysis*, 5(3), 1-15. <https://doi.org/10.61838/dmbaj.312>

© 2026 the author(s). Published by Knowledge Management Scientific Association. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) License.

ABSTRACT

Objective: This study aims to identify and explain the key dimensions and components of organizational risk management based on the Theory of Constraints from the perspectives of academic and professional experts.

Methodology: This applied qualitative study employed a grounded theory approach. Participants included financial scholars, senior managers, financial executives, and audit partners selected through purposive and snowball sampling. Data were collected via semi-structured interviews and analyzed using open, axial, and selective coding.

Findings: The results indicate that organizational risk management based on the Theory of Constraints consists of six main dimensions: causal conditions, central phenomenon, inhibiting factors, contextual conditions, strategic actions, and consequences, with managerial realism, organizational synergy, and focused resource allocation playing pivotal roles in system effectiveness.

Conclusion: The findings suggest that applying the Theory of Constraints enhances decision quality, predictive capacity, sustainable value creation, and organizational coherence, offering an effective framework for managing risk in complex and uncertain environments.

Keywords: *Organizational Risk Management; Theory of Constraints; Strategic Decision-Making; Resource Focus; Organizational Sustainability*

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In contemporary organizational environments characterized by high uncertainty, economic volatility, technological disruption, and geopolitical instability, risk has evolved from a peripheral managerial concern into a central determinant of organizational survival and performance. Modern organizations face increasingly complex risk landscapes that include financial risk, operational risk, technological risk, cyber risk, supply chain disruptions, human capital risk, and institutional uncertainty. Effective risk management is therefore no longer optional but a core strategic capability required for sustainable organizational development and long-term competitiveness (Horvey & Odei-Mensah, 2025; Munyao et al., 2025; Sunaryo et al., 2025).

Recent scholarship emphasizes that risk management must be embedded within strategic decision-making processes rather than treated as a compliance-driven or purely technical function. The integration of enterprise risk management with corporate governance, organizational strategy, and performance management has been shown to significantly improve resilience, financial stability, and stakeholder confidence (Amaroch & Azegagh, 2025; Bayi et al., 2025; Horvey & Odei-Mensah, 2025). However, many organizations continue to approach risk management in a fragmented manner, addressing isolated risk categories without a coherent systemic framework.

At the same time, rapid technological advancement has transformed both the nature of risks and the tools available for managing them. Digitalization, predictive analytics, artificial intelligence, blockchain-based systems, and advanced information technologies have expanded organizations' capabilities for risk identification, monitoring, and forecasting (Alawi, 2025; Potdar & Mahadik, 2025; Singh, 2025; Zhang et al., 2025). Yet, without a robust theoretical structure that guides managerial focus and resource allocation, the practical benefits of these tools remain limited.

One of the most persistent challenges in risk management is the dispersion of organizational resources across numerous perceived risks, leading to managerial overload and diluted effectiveness. This challenge highlights the need for a strategic framework that prioritizes risks based on their true impact on system performance. The Theory of Constraints (TOC) offers precisely such a framework. Originating from systems theory and operations management, TOC argues that every system is governed by at least one primary constraint and that overall performance is determined by the management of this constraint (Omrani, 2022; Zineb, 2019). Empirical research demonstrates that TOC significantly improves decision quality, operational efficiency, waste reduction, and organizational learning (Houshmand, 2019; Sarhadi, 2026; Seyyedi et al., 2021).

Recent studies increasingly explore the integration of TOC into financial management, banking, and strategic planning, particularly within volatile economic contexts such as emerging markets (Khoshrumoini et al., 2025; Yāvarī et al., 2025). Nevertheless, despite growing interest, a comprehensive conceptual model that systematically integrates TOC with organizational risk management remains largely underdeveloped, especially in non-Western organizational settings. Existing models of risk management often neglect the constraint-based prioritization of risks and the structural limitations that shape organizational decision processes (Galli, 2019; Zineb, 2019).

Moreover, contemporary research emphasizes the decisive role of human, behavioral, and psychosocial dimensions in risk governance. Organizational culture, managerial cognition, communication structures, incentive systems, and employee engagement fundamentally shape the effectiveness of risk management practices (Belhaj & Al Meriouh, 2025; Shekari et al., 2025; Živković & Veljković, 2025). Without addressing these softer dimensions, technical risk frameworks fail to achieve operational maturity.

In addition, global research demonstrates that risk management effectiveness is closely associated with organizational sustainability, marketing performance, financial resilience, and long-term value creation (Bagheri et al., 2025; Hazarika et al., 2025; Saki & Öztaş, 2025). These findings reinforce the need for an integrated and adaptive risk management framework grounded in both strategic theory and organizational realities.

Against this background, the present study addresses a significant theoretical and practical gap by developing a comprehensive qualitative model of organizational risk management based on the Theory of Constraints, drawing on the lived experiences and professional insights of academic experts and senior practitioners.

Methods and Materials

This study adopted an applied qualitative research design using a systematic grounded theory approach. The participant group consisted of academic experts in finance and management, senior financial executives, audit partners, internal audit managers, and experienced risk professionals. Participants were selected through purposive sampling followed by snowball sampling to ensure deep domain expertise and experiential richness.

Semi-structured individual interviews served as the primary data collection method. Interviews were conducted face-to-face in professional settings, audio-recorded with informed consent, and transcribed verbatim. Each interview lasted between 30 and 90 minutes. Data collection continued until theoretical saturation was achieved, which occurred after twelve expert interviews.

Data analysis followed Strauss and Corbin's systematic coding procedure, including open coding, axial coding, and selective coding. Constant comparative analysis was applied throughout the process to refine emerging concepts and relationships. To enhance validity, extracted codes were reviewed by both a statistics specialist and an academic supervisor.

Findings

The analysis yielded a comprehensive model comprising six core dimensions: Causal Conditions, Central Phenomenon, Inhibiting Factors, Contextual Conditions, Strategic Actions, and Consequences.

Causal Conditions included continuous risk monitoring and measurement, accurate risk identification, systemic organizational perspective, and the capacity to respond to economic and environmental changes.

The Central Phenomenon—organizational risk management based on the Theory of Constraints—was structured around three key constructs: realism in managerial perception, synergistic coordination among organizational units, and focused allocation of limited resources toward critical constraints.

Inhibiting Factors encompassed cultural resistance, weak reporting norms, inadequate information systems, structural fragmentation, motivational deficiencies, political and economic instability, and managerial instability.

Contextual Conditions consisted of organizational transparency, collaborative culture, technological infrastructure, employee awareness, organizational commitment, and adaptive organizational structure.

Strategic Actions involved transforming raw data into decision-relevant signals, empowering employees, strengthening interdepartmental coordination, and implementing operational risk response strategies.

Finally, the Consequences of successful implementation included improved decision quality, enhanced predictive capability, sustainable value creation, and strengthened organizational coherence and control.

Discussion and Conclusion

The findings demonstrate that effective risk management cannot be achieved through technical controls alone; rather, it emerges from the dynamic interaction of organizational culture, leadership cognition, structural alignment, and strategic focus. By applying the Theory of Constraints, organizations can transcend the traditional risk-management paradigm of exhaustive risk enumeration and instead concentrate managerial attention and resources on the few constraints that most critically determine system performance.

This constraint-based perspective enables organizations to replace reactive risk handling with proactive strategic governance. The proposed model provides a coherent framework that aligns risk management with organizational learning, resource optimization, and long-term value creation. Furthermore, the model highlights the central role of human and behavioral factors, confirming that sustainable risk governance depends as much on mindset and culture as on formal systems and technologies.

In conclusion, this study offers an integrative conceptual foundation for organizational risk management rooted in the Theory of Constraints. The model contributes both theoretically and practically by linking risk management, strategic leadership, and organizational development within a unified framework that is adaptable to complex and volatile organizational environments.

مدیریت پویا و تحلیل کسب و کار

دوره ۵، شماره ۳، صفحه ۱۵-۱

شناسایی مؤلفه‌های مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها

حسین کریمخانی¹، محمد اسماعیل مولائی^{1*}، شهره یزدانی¹

۱. گروه حسابداری، واحد دماوند، دانشگاه آزاد اسلامی، دماوند، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: molaei@iau.ac.ir

اطلاعات مقاله

نوع مقاله

پژوهشی اصیل

نحوه استناد به این مقاله:

کریمخانی، حسین، مولائی، محمد اسماعیل، و یزدانی، شهره. (۱۴۰۵). شناسایی مؤلفه‌های مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها. *مدیریت پویا و تحلیل کسب و کار*. ۵(۳)، ۱-۱۵.

چکیده

هدف: هدف این پژوهش، شناسایی و تبیین ابعاد و مؤلفه‌های مدیریت ریسک سازمان با رویکرد تئوری محدودیت‌ها از منظر خبرگان حرفه‌ای و دانشگاهی است. **روش‌شناسی:** این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش کیفی با رویکرد داده‌بنیاد انجام شد. جامعه پژوهش شامل خبرگان دانشگاهی حوزه مالی، مدیران ارشد، معاونان مالی و شرکای مؤسسات حسابرسی بود که به‌صورت هدفمند و با روش گلوله‌برفی انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند گردآوری و با استفاده از کدگذاری باز، محوری و انتخابی تحلیل گردید. **یافته‌ها:** یافته‌ها نشان داد مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها در قالب شش بعد اصلی شامل شرایط علی، مقوله محوری، عوامل بازدارنده، بستر پدیده، راهبردها و پیامدها تبیین می‌شود که تمرکز منابع بر محدودیت‌های کلیدی، هم‌افزایی سازمانی و واقع‌بینی مدیریتی نقش محوری در اثربخشی آن ایفا می‌کنند. **نتیجه‌گیری:** نتایج حاکی از آن است که به‌کارگیری منطق تئوری محدودیت‌ها می‌تواند موجب ارتقای کیفیت تصمیم‌گیری، افزایش قدرت پیش‌بینی، خلق ارزش پایدار و انسجام سازمانی شود و چارچوبی اثربخش برای مدیریت ریسک در محیط‌های پیچیده و ناپایدار فراهم آورد.

کلیدواژه‌گان: مدیریت ریسک سازمان؛ تئوری محدودیت‌ها؛ تصمیم‌گیری راهبردی؛ تمرکز منابع؛ پایداری سازمانی

© ۱۴۰۵ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده(گان) است. انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY 4.0) صورت گرفته است.

در دنیای پیچیده و پرتلاطم کنونی، سازمان‌ها بیش از هر زمان دیگری با محیطی سرشار از عدم قطعیت، ریسک‌های چندبعدی، فشارهای رقابتی، نوسانات اقتصادی و تحولات فناورانه مواجه‌اند. ریسک دیگر صرفاً یک تهدید بیرونی یا رویدادی تصادفی تلقی نمی‌شود، بلکه به بخشی جدایی‌ناپذیر از ساختار تصمیم‌گیری، طراحی راهبرد و بقای بلندمدت سازمان تبدیل شده است. پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهند که مدیریت اثربخش ریسک نقشی تعیین‌کننده در پایداری سازمانی، بهبود عملکرد، حفظ مزیت رقابتی و کاهش آسیب‌پذیری سازمان‌ها در برابر شوک‌های محیطی ایفا می‌کند (Horvey & Odei-Mensah, 2025; Munyao et al., 2025; Sunaryo et al., 2025). با این حال، بسیاری از سازمان‌ها هنوز مدیریت ریسک را به‌عنوان مجموعه‌ای از رویه‌های اداری یا گزارش‌دهی مالی محدود می‌نگرند، در حالی که ماهیت واقعی ریسک نیازمند رویکردی یکپارچه، پویا و استراتژیک است.

تحولات فناورانه، گسترش اقتصاد دیجیتال و جهانی‌شدن زنجیره‌های تأمین، ماهیت ریسک را پیچیده‌تر کرده است. ریسک‌های سایبری، ریسک‌های اطلاعاتی، ریسک‌های زنجیره تأمین و ریسک‌های رفتاری کارکنان همگی در کنار ریسک‌های سنتی مالی و عملیاتی ظاهر شده‌اند و دامنه مدیریت ریسک سازمانی را به شدت گسترش داده‌اند (Alawi, 2025; Belhaj & Al Meriouh, 2025; Khalamandro, 2025; Zhang et al., 2025). از سوی دیگر، ظهور ابزارهای تحلیل داده، هوش مصنوعی و سیستم‌های تصمیم‌یار هوشمند افق‌های تازه‌ای برای پیش‌بینی، پیش و کنترل ریسک ایجاد کرده‌اند (Potdar & Mahadik, 2025; Singh, 2025). با این وجود، فناوری به‌تنهایی قادر به حل مسئله ریسک نیست و فقدان چارچوب مفهومی منسجم، مانع بهره‌برداری اثربخش از این ظرفیت‌ها می‌شود.

در همین راستا، رویکردهای نوین مدیریت ریسک بر پیوند عمیق میان ریسک، راهبرد، عملکرد و فرهنگ سازمانی تأکید دارند. مدیریت ریسک دیگر یک فعالیت حاشیه‌ای یا واکنشی نیست، بلکه باید در تار و پود تصمیمات کلان سازمان تنیده شود و به‌عنوان بخشی از معماری حکمرانی شرکتی عمل کند (Amaroch & Azegagh, 2025; Bayi et al., 2025; Horvey & Odei-Mensah, 2025). پژوهش‌های تجربی نشان می‌دهند سازمان‌هایی که مدیریت ریسک را به‌صورت نظام‌مند در فرایندهای خود نهادینه کرده‌اند، از عملکرد مالی اثبات‌تر، انعطاف‌پذیری بیشتر و توان بالاتری در مواجهه با بحران‌ها برخوردارند (Hazarika et al., 2025; Munyao et al., 2025; Saki, 2025; Öztaş, 2025).

با وجود این پیشرفت‌های نظری و تجربی، یکی از چالش‌های بنیادین مدیریت ریسک، پراکندگی منابع سازمانی و فقدان تمرکز بر ریسک‌های کلیدی است. بسیاری از سازمان‌ها تلاش می‌کنند همه ریسک‌ها را به‌طور هم‌زمان مدیریت کنند، امری که نه‌تنها امکان‌پذیر نیست بلکه موجب هدررفت منابع و تضعیف اثربخشی تصمیمات می‌شود. اینجاست که تئوری محدودیت‌ها به‌عنوان یکی از مهم‌ترین چارچوب‌های مدیریتی معاصر می‌تواند نقش تحول‌آفرین ایفا کند (Omriani, 2022; Zineb, 2019). تئوری محدودیت‌ها با این فرض بنیادین آغاز می‌شود که هر سیستم، دست‌کم دارای یک محدودیت اصلی است و عملکرد کل سیستم تابع عملکرد همان محدودیت است. بنابراین، تمرکز مدیریت باید معطوف به شناسایی و رفع آن محدودیت حیاتی باشد (Houshmand, 2019; Sarhadi, 2026).

پژوهش‌های مختلف نشان داده‌اند که به‌کارگیری تئوری محدودیت‌ها در حوزه‌های تولید، حسابداری مدیریت، برنامه‌ریزی عملیاتی و کنترل هزینه‌ها موجب بهبود چشمگیر بهره‌وری، کاهش اتلاف منابع و ارتقای کیفیت تصمیم‌گیری می‌شود (Otku, 2018; Pacheco et al., 2021; Seyyedi et al., 2021). در سال‌های اخیر، توجه پژوهشگران به ظرفیت‌های این نظریه در حوزه مدیریت ریسک نیز افزایش یافته است. یافته‌ها حاکی از آن است که تلفیق منطق تئوری محدودیت‌ها با مدیریت ریسک می‌تواند به سازمان‌ها کمک کند تا از پراکندگی در

مواجهه با ریسک‌ها فاصله گرفته و تمرکز خود را بر ریسک‌های حیاتی و گلوگاه‌های تصمیم‌گیری معطوف کنند (Khoshrumoini et al., 2025; Sarhadi, 2026).

در بستر ایران نیز، نظام‌های سازمانی به‌ویژه در بخش‌های بانکی، صنعتی و خدماتی با چالش‌های پیچیده ریسک مواجه‌اند. پژوهش‌های داخلی نشان می‌دهد که ضعف ساختارهای رسمی مدیریت ریسک، نارسایی نظام‌های اطلاعاتی، عدم انسجام بین واحدهای سازمانی و فقدان فرهنگ ریسک‌پذیری آگاهانه از مهم‌ترین موانع پیاده‌سازی اثربخش مدیریت ریسک محسوب می‌شود (Khoshrumoini et al., 2025; Shekari et al., 2025; Yāvarī et al., 2025). این شرایط ضرورت طراحی الگوی بومی، منسجم و سازگار با واقعیت‌های سازمانی کشور را دوچندان می‌سازد.

از سوی دیگر، رویکردهای جدید در ادبیات مدیریت ریسک، بر نقش عوامل انسانی، رفتاری و روانی در شکل‌گیری ریسک‌ها تأکید می‌کنند. مدیریت ریسک صرفاً مجموعه‌ای از محاسبات عددی نیست، بلکه به‌شدت تحت تأثیر نگرش مدیران، فرهنگ سازمانی، نظام انگیزشی و سطح آگاهی کارکنان قرار دارد (Belhaj & Al Meriouh, 2025; Živković & Veljković, 2025). بدون توجه به این ابعاد نرم، هیچ چارچوب فنی قادر به تضمین موفقیت مدیریت ریسک نخواهد بود.

در سطح بین‌المللی نیز مدل‌های متعددی برای مدیریت ریسک در حوزه‌های مالی، بازاریابی، فناوری اطلاعات، زنجیره تأمین و پایداری سازمانی توسعه یافته است (Bagheri et al., 2025; Hazarika et al., 2025; Saki & Öztaş, 2025; Zhang et al., 2025). با این حال، اغلب این مدل‌ها به‌صورت بخشی و فاقد نگاه سیستمی یکپارچه طراحی شده‌اند و کمتر به مسئله تمرکز منابع و محدودیت‌های ساختاری سازمان توجه کرده‌اند؛ خلأیی که تئوری محدودیت‌ها به‌خوبی می‌تواند آن را پوشش دهد (Galli, 2019; Omrani, 2022; Zineb, 2019).

همچنین، پژوهش‌های جدید نشان می‌دهند که هم‌راستاسازی مدیریت ریسک با راهبرد سازمانی و حکمرانی شرکتی، پیش‌نیاز دستیابی به عملکرد پایدار و اعتماد ذی‌نفعان است (Amaroch & Azegagh, 2025; Bayi et al., 2025; Horvey & Odei-Mensah, 2025). در این میان، نقش فناوری‌های نوین، سیستم‌های اطلاعاتی پیشرفته و تحلیل‌های پیش‌بینانه در تقویت تصمیم‌گیری مبتنی بر ریسک غیرقابل انکار است (Alawi, 2025; Potdar & Mahadik, 2025; Singh, 2025). با این وجود، بدون چارچوب نظری منسجم که بتواند این ابزارها را در جهت اهداف راهبردی سازمان هدایت کند، بهره‌برداری از آن‌ها محدود و ناپایدار خواهد بود.

مرور جامع ادبیات پژوهش نشان می‌دهد که تاکنون تلاش‌های پراکنده‌ای برای تلفیق تئوری محدودیت‌ها و مدیریت ریسک انجام شده است، اما هنوز الگوی مفهومی جامعی که مؤلفه‌ها، ابعاد، موانع، راهبردها و پیامدهای مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها را به‌صورت یکپارچه تبیین کند، به‌طور نظام‌مند ارائه نشده است (Galli, 2019; Khoshrumoini et al., 2025; Omrani, 2022; Sarhadi, 2026; Zineb, 2019). این خلأ پژوهشی به‌ویژه در بستر سازمان‌های ایرانی که با محدودیت‌های ساختاری، اقتصادی و نهادی خاص مواجه‌اند، بیش از پیش محسوس است (Bagheri et al., 2025; Shekari et al., 2025; Yāvarī et al., 2025).

بر این اساس، ضرورت انجام پژوهشی کیفی و اکتشافی برای شناسایی نظام‌مند مؤلفه‌ها و ابعاد مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها آشکار می‌شود؛ پژوهشی که بتواند از دل تجربه زیسته خبرگان، مدلی بومی، منسجم و کاربردی استخراج کند و پلی میان نظریه و عمل در مدیریت ریسک سازمانی ایجاد نماید. هدف این پژوهش شناسایی و تبیین ابعاد، مؤلفه‌ها و سازوکارهای مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها از دیدگاه خبرگان حرفه‌ای و دانشگاهی است.

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر ماهیت داده‌ها کیفی است و با رویکرد اکتشافی مبتنی بر تحلیل نظام‌مند داده‌بنیاد انجام شده است. راهبرد اصلی تحقیق بر پایه استخراج مفاهیم، مقوله‌ها و مولفه‌های مدیریت ریسک سازمان در چارچوب تئوری محدودیت‌ها از طریق تجربه زیسته و دانش حرفه‌ای خبرگان طراحی گردید. جامعه مشارکت‌کنندگان شامل کلیه صاحب‌نظران دانشگاهی و خبرگان حرفه‌ای مرتبط با حوزه‌های مالی، حسابداری و مدیریت ریسک سازمان بود. ویژگی‌های اصلی مشارکت‌کنندگان عبارت بودند از اعضای هیئت علمی و پژوهشگران دانشگاهی دارای تحصیلات مرتبط در حوزه مالی و مدیریت، معاونین و مدیران مالی سازمان‌ها، شرکای مؤسسات حسابداری و کارشناسان خبره دارای سابقه حرفه‌ای بالا و تحصیلات مرتبط.

فرآیند نمونه‌گیری به صورت هدفمند و غیرتصادفی آغاز شد و سپس با استفاده از روش گلوله‌برفی ادامه یافت، به گونه‌ای که هر مشارکت‌کننده بالقوه از طریق معرفی سایر خبرگان شناسایی گردید. در مرحله مقدماتی، مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند متعددی با خبرگان انجام شد و پس از هر مصاحبه، داده‌ها به صورت هم‌زمان مورد کدگذاری و تحلیل قرار گرفتند تا ابعاد و مولفه‌های شناسایی شده در مصاحبه‌های بعدی پیگیری و تعمیق یابند. در ابتدا با هشت نفر از خبرگان مصاحبه صورت گرفت، اما با توجه به عدم حصول اشباع نظری کامل، دو نفر دیگر به نمونه افزوده شدند. با مشاهده نشانه‌های اولیه اشباع، پژوهشگر برای اطمینان از کفایت داده‌ها دو مصاحبه تکمیلی دیگر نیز انجام داد. پس از تحلیل پاسخ‌های این افراد و تأیید استاد راهنما و مشاور، اشباع نظری مولفه‌ها و شاخص‌ها حاصل گردید و در نهایت تعداد مشارکت‌کنندگان در بخش کیفی پژوهش دوازده نفر تعیین شد. مصاحبه‌ها در بازه زمانی تابستان ۱۴۰۴ انجام گرفت و هر مصاحبه بین سی تا نود دقیقه به طول انجامید.

ابزار اصلی گردآوری داده‌ها در بخش کیفی پژوهش، مصاحبه‌های نیمه‌ساختارمند فردی بود که با رویکرد پدیدارشناختی طراحی شد. پیش از اجرای مصاحبه‌ها، پژوهشگر پس از هماهنگی‌های لازم در محل کار مصاحبه‌شوندگان حضور یافته و با اخذ رضایت آگاهانه، محتوای مصاحبه‌ها را به صورت صوتی ضبط نمود تا امکان استخراج دقیق کدها فراهم گردد. سوالات مصاحبه بر اساس موضوع و اهداف تحقیق تدوین شدند و شامل هشت سؤال کلی درباره مفهوم مدیریت ریسک سازمان، مولفه‌ها و شاخص‌های آن، عوامل بازدارنده و تسهیل‌کننده، محدودیت‌ها و بسترهای اجرایی، چارچوب مناسب مدیریت ریسک، وضعیت موجود سازمان‌ها، چالش‌های اجرا و راهکارهای بهبود مدیریت ریسک مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها بودند. مصاحبه‌ها به صورت انعطاف‌پذیر هدایت می‌شدند و هر زمان که پس از تحلیل داده‌ها تکرار مفاهیم و اشباع نظری حاصل می‌گردید، فرآیند مصاحبه متوقف می‌شد.

علاوه بر این، در بخش کمی پژوهش، ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته بود که از دو بخش اطلاعات جمعیت‌شناختی و گویه‌های تخصصی تشکیل شد. بخش اطلاعات جمعیت‌شناختی شامل متغیرهایی نظیر جنسیت، سطح تحصیلات و سابقه کاری پاسخگویان بود و بخش اصلی پرسشنامه بر اساس نتایج استخراج‌شده از مرحله کیفی طراحی و تدوین گردید تا امکان سنجش کمی مولفه‌های شناسایی شده فراهم گردد.

تحلیل داده‌ها در بخش کیفی پژوهش با استفاده از رویکرد نظام‌مند نظریه داده‌بنیاد مبتنی بر الگوی اشتراوس و کوربین انجام گرفت. فرآیند تحلیل شامل سه مرحله متوالی و تعاملی کدگذاری باز، محوری و انتخابی بود. در مرحله کدگذاری باز، داده‌های خام مصاحبه‌ها به صورت خطبه‌خط مورد بررسی قرار گرفتند و مفاهیم اولیه استخراج و برچسب‌گذاری شدند. در مرحله کدگذاری محوری، ارتباط میان مفاهیم شناسایی شده مشخص گردید و این مفاهیم در قالب مقوله‌های منسجم سازمان‌دهی شدند. در نهایت، در مرحله کدگذاری انتخابی، مقوله هسته

و ساختار مفهومی نهایی مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها شکل گرفت و شبکه روابط میان مولفه‌ها تبیین شد. به منظور افزایش اعتبار تحلیل، علاوه بر پژوهشگر، یک متخصص آمار و یکی از اساتید دانشگاه نیز در بررسی و بازبینی کدها مشارکت داشتند و نظرات اصلاحی آنان در فرآیند نهایی‌سازی تحلیل اعمال گردید.

یافته‌ها

در این پژوهش، دوازده نفر از خبرگان حوزه مالی، حسابداری و حسابرسی به‌عنوان مشارکت‌کنندگان انتخاب شدند که همگی دارای مدرک دکتری تخصصی بودند و از نظر جایگاه سازمانی شامل مدیران، معاونین و شرکای مؤسسات حسابرسی می‌شدند. از میان آنان، پنج نفر زن و هفت نفر مرد بودند که این ترکیب، تنوع مناسبی از منظر جنسیتی فراهم آورده است. تخصص مشارکت‌کنندگان عمدتاً در حوزه‌های حسابرسی، حسابرسی داخلی، حسابداری و حسابداری صنعتی قرار داشت که با موضوع پژوهش همخوانی کامل دارد. میانگین سابقه خدمت مشارکت‌کنندگان برابر با ۲۲.۵ سال بود که حداقل آن ۱۶ سال و حداکثر آن ۳۰ سال گزارش شد و این امر نشان‌دهنده سطح بالای تجربه حرفه‌ای نمونه پژوهش است. همچنین میانگین سنی افراد برابر با ۴۶.۵ سال بود که دامنه آن از ۴۰ تا ۵۲ سال متغیر است و بیانگر بلوغ حرفه‌ای و پختگی مدیریتی مشارکت‌کنندگان در این تحقیق می‌باشد.

جدول ۱

خروجی کدگذاری باز، محوری و انتخابی مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها

کد انتخابی	کد محوری	نمونه کدهای باز
شرایط علی	پایش و اندازه‌گیری ریسک	شناسایی و اندازه‌گیری مستمر ریسک‌ها، تعیین اولویت ریسک‌ها، ارزیابی اثرات مالی و مدیریتی، شناسایی واقعی ریسک‌ها توسط واحدها
	سیاست‌ها و قوانین سازمانی نگاه سیستمی	شناخت محیط داخلی و خارجی، شناسایی تهدیدها و فرصت‌ها، تغییر سریع قوانین وجود سیستم‌های کنترل داخلی مؤثر، تبدیل مدیریت ریسک به ابزار مدیریتی واقعی
مقوله محوری	توان پاسخ به تغییرات اقتصادی واقع‌بینی	شرایط اقتصادی، نوسانات بازار، تغییرات نرخ ارز، نوسانات جریان نقدی شناخت واقعیت‌های سازمان، پیش‌بینی رویدادهای آتی، چارچوب متناسب با واقعیت سازمان
عوامل بازدارنده	هم‌افزایی تمرکز منابع موانع فکری و فرهنگی	پیوند ریسک با عملکرد مالی، ایجاد مزیت رقابتی از ریسک تعیین نقطه محدودیت، تمرکز بر مهم‌ترین ریسک‌ها، تمرکز بر محدودترین منبع مقاومت فرهنگی، نبود فرهنگ گزارش‌دهی، ترس از بیان ریسک
	موانع قانونی و انضباطی موانع ساختاری و ارتباطی موانع انگیزشی موانع اطلاعاتی	نبود چارچوب و استاندارد مشخص، افزایش نقض مقررات ضعف ارتباط بین واحدها، ناپایداری ساختار مدیریتی فقدان انگیزه گزارش ریسک، ترس از پیامدهای سازمانی داده‌های ناقص، ضعف سیستم‌های اطلاعاتی، تأخیر گزارش‌های مالی
بستر پدیده	موانع اجتماعی و سیاسی موانع انسانی و مدیریتی شفافیت سازمانی فرهنگ همکاری فناوری و زیرساخت آگاه‌سازی	تحریم‌ها، نااطمینانی اقتصادی و سیاسی کمبود آموزش، نبود نیروی متخصص، ضعف کنترل‌های داخلی شفافیت نقش‌ها، ساختار شفاف تصمیم‌گیری حمایت مدیریت ارشد، فرهنگ پاسخ‌گویی استفاده از فناوری‌های تحلیلی و نظارتی آموزش و افزایش آگاهی کارکنان
	اشاعه تعهد سازمانی توجه به ساختار سازمانی	تشویق گزارش‌دهی ریسک، تعهد به اهداف سازمانی تدوین چارچوب‌های حاکمیت شرکتی، انعطاف ساختار سازمان

راهبردها	تبدیل اطلاعات خام به سیگنال تصمیم‌ساز	تبدیل داده به مبنای تصمیم‌گیری
پیامدها	توانمندسازی سازمانی تأکید بر هماهنگی بین واحدها اتخاذ استراتژی‌های عملیاتی بهبود کیفیت تصمیم‌گیری پیش‌بینی وقایع خلق ارزش سیالی و انسجام سازمانی	ارتقای توان تحلیل ریسک، ارتقای مهارت کارکنان رویکرد پایین به بالا، هم‌راستایی واحدها برنامه‌ریزی پاسخ به ریسک تصمیم‌گیری آگاهانه، کاهش خطا پیشگیری از بحران، واکنش به موقع افزایش مزیت رقابتی، حفظ سودآوری ایجاد محیط کنترلی، انسجام تصمیم‌ها

یافته‌ها نشان می‌دهد شکل‌گیری مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها مستلزم وجود مجموعه‌ای از شرایط علی است که مهم‌ترین آن‌ها شامل پایش و اندازه‌گیری مستمر ریسک‌ها، وجود سیاست‌ها و قوانین سازمانی روشن، نگاه سیستمی به فرآیندهای سازمان و توان پاسخ به تغییرات اقتصادی است. خبرگان تأکید داشتند که شناسایی دقیق ریسک‌ها، اولویت‌بندی آن‌ها و ارزیابی آثار مالی و مدیریتی، زیربنای هرگونه اقدام مؤثر در حوزه مدیریت ریسک محسوب می‌شود. علاوه بر این، شناخت محیط داخلی و خارجی سازمان، تهدیدها و فرصت‌های پیرامونی و نیز آمادگی برای مواجهه با نوسانات اقتصادی، تغییرات بازار و نرخ ارز، به‌عنوان عوامل محرک اصلی ورود سازمان به فرآیند مدیریت ریسک حرفه‌ای مطرح گردید.

در مرکز الگوی استخراج‌شده، مقوله‌ای قرار دارد که بر سه مفهوم بنیادین واقع‌بینی، هم‌افزایی و تمرکز منابع استوار است. مشارکت‌کنندگان بر این باور بودند که مدیریت ریسک زمانی اثربخش خواهد بود که بر شناخت واقعیت‌های سازمان، پرهیز از الگوهای غیرقابل اجرا و توجه به محدودترین منبع سازمان تمرکز داشته باشد. تئوری محدودیت‌ها با هدایت توجه مدیران به مهم‌ترین ریسک‌ها و گلوگاه‌های تصمیم‌گیری، سازمان را از پراکندگی منابع نجات داده و امکان خلق هم‌افزایی بین واحدها و تبدیل ریسک به مزیت رقابتی را فراهم می‌سازد. نتایج نشان داد مجموعه‌ای از موانع فکری و فرهنگی، قانونی و انضباطی، ساختاری و ارتباطی، انگیزشی، اطلاعاتی، اجتماعی و سیاسی و نیز انسانی و مدیریتی، اجرای اثربخش مدیریت ریسک سازمانی را با چالش‌های جدی مواجه می‌کند. مقاومت در برابر شفافیت، ضعف فرهنگ گزارش‌دهی، نبود چارچوب‌های استاندارد، کمبود داده‌های معتبر، ضعف سیستم‌های اطلاعاتی، فشارهای محیطی و سیاسی، کمبود آموزش و نیروی متخصص و عدم ثبات مدیریتی، همگی از عواملی هستند که مانع نهادینه‌شدن مدیریت ریسک در سازمان می‌شوند و کارآمدی نظام تصمیم‌گیری را به‌شدت کاهش می‌دهند.

یافته‌ها حاکی از آن است که تحقق موفق مدیریت ریسک مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها نیازمند بستری سازمانی مناسب شامل شفافیت ساختاری، فرهنگ همکاری، زیرساخت‌های فناورانه، آگاه‌سازی کارکنان، اشاعه تعهد سازمانی و توجه مستمر به ساختار سازمان است. شفاف‌بودن نقش‌ها و جریان اطلاعات، حمایت مدیریت ارشد، استفاده از فناوری‌های تحلیلی و نظارتی و آموزش کارکنان موجب می‌شود گزارش‌دهی ریسک به رفتاری طبیعی و پایدار در سازمان تبدیل شود و مدیریت ریسک از سطح اسناد و دستورالعمل‌ها به سطح رفتار واقعی سازمان ارتقا یابد.

سازمان‌ها برای عبور از موانع و بهره‌برداری از بسترهای موجود، مجموعه‌ای از راهبردهای کلیدی را به کار می‌گیرند که شامل تبدیل اطلاعات خام به سیگنال‌های تصمیم‌ساز، توانمندسازی سازمانی، تقویت هماهنگی بین واحدها و اتخاذ استراتژی‌های عملیاتی پاسخ به ریسک است. این راهبردها امکان می‌دهد داده‌های پراکنده به تصمیم‌های دقیق مدیریتی تبدیل شوند، ظرفیت تحلیلی سازمان ارتقا یابد و واکنش سازمان به ریسک‌ها ساختارمند، سریع و اثربخش گردد.

در نهایت، پیامد اجرای موفق مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها در قالب بهبود کیفیت تصمیم‌گیری، افزایش توان پیش‌بینی وقایع، خلق ارزش پایدار و تقویت سیالی و انسجام سازمانی نمایان می‌شود. سازمان‌هایی که این الگو را به‌درستی پیاده‌سازی می‌کنند، قادر خواهند بود پیش از تبدیل تهدیدها به بحران، آن‌ها را شناسایی و مدیریت کرده و با ایجاد محیط کنترلی پایدار، مزیت رقابتی و ثبات بلندمدت خود را تضمین نمایند.

جدول ۲

خلاصه ابعاد و مؤلفه‌های مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها

تعداد گویه	متغیر / مؤلفه	تعداد گویه	بعد
۲	پایش و اندازه‌گیری	۱۸	شرایط علی
۵	شناسایی دقیق ریسک		
۴	سیاست‌ها و قوانین سازمانی		
۳	نگاه سیستمی		
۴	توان پاسخ به تغییرات اقتصادی		
۴	واقع‌بینی	۱۲	مقوله محوری
۳	هم‌افزایی		
۵	تمرکز منابع		
۱۳	موانع فکری و فرهنگی	۴۸	عوامل بازدارنده
۴	موانع قانونی و انضباطی		
۵	موانع ساختاری و ارتباطی		
۵	موانع انگیزشی		
۱۰	موانع اطلاعاتی		
۵	موانع اجتماعی و سیاسی		
۶	موانع انسانی و مدیریتی		
۵	شفافیت سازمانی	۲۲	بستر پدیده
۵	فرهنگ همکاری		
۲	فناوری و زیرساخت		
۳	آگاه‌سازی		
۳	اشاعه تعهد سازمانی		
۴	توجه بر ساختار سازمانی		
۳	تبدیل اطلاعات خام به سیگنال‌های تصمیم‌ساز	۱۸	راهبردها
۶	توانمندسازی سازمانی		
۳	تأکید بر هماهنگی بین واحدها		
۶	اتخاذ استراتژی‌های عملیاتی		
۴	بهبود کیفیت تصمیم‌گیری	۱۶	پیامدها
۴	پیش‌بینی وقایع		
۴	خلق ارزش		
۴	سیالی و انسجام سازمانی		

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد الگوی مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها از شش بعد اصلی تشکیل شده است که در مجموع ۱۳۴ گویه را در بر می‌گیرد. بیشترین حجم گویه‌ها به بعد «عوامل بازدارنده» اختصاص یافته است که با ۴۸ گویه بیانگر گستردگی

موانع فرهنگی، اطلاعاتی، ساختاری و مدیریتی در مسیر پیاده‌سازی مدیریت ریسک سازمانی است. پس از آن، «بستر پدیده» با ۲۲ گویه و «شرایط علی» با ۱۸ گویه بیشترین سهم را در تبیین پدیده دارند که نقش تعیین‌کننده زمینه‌های سازمانی و شرایط محیطی را در شکل‌گیری نظام مدیریت ریسک نشان می‌دهد. ابعاد «راهبردها» و «پیامدها» هر یک به ترتیب با ۱۸ و ۱۶ گویه، بیانگر جهت‌گیری عملیاتی سازمان و نتایج حاصل از استقرار موفق الگو هستند. همچنین «مقوله محوری» با ۱۲ گویه بر سه محور واقع‌بینی، هم‌افزایی و تمرکز منابع استوار است که منطق تئوری محدودیت‌ها را در کانون مدل مفهومی پژوهش قرار می‌دهد و چارچوبی منسجم برای تصمیم‌گیری اثربخش در محیط‌های پرریسک و پیچیده سازمانی فراهم می‌سازد.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که مدیریت ریسک سازمان مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها در قالب یک الگوی چندبعدی شامل شرایط علی، مقوله محوری، عوامل بازدارنده، بستر پدیده، راهبردها و پیامدها قابل تبیین است. این ساختار با رویکردهای نوین مدیریت ریسک که آن را به‌عنوان یک نظام پویا و یکپارچه در نظر می‌گیرند، هم‌راستا است. نتایج حاصل از این پژوهش تأیید می‌کند که مدیریت ریسک زمانی می‌تواند اثربخش باشد که از سطح ابزارهای کنترلی و گزارش‌دهی مالی فراتر رفته و در بطن تصمیم‌گیری راهبردی سازمان جای گیرد؛ موضوعی که با یافته‌های پژوهش‌های بین‌المللی درباره نقش مدیریت ریسک در عملکرد سازمانی و پایداری شرکتی همخوانی دارد (Horvey & Odei, 2025; Mensah, 2025; Munyao et al., 2025; Sunaryo et al., 2025).

در بعد شرایط علی، مؤلفه‌هایی نظیر پایش و اندازه‌گیری مستمر ریسک‌ها، شناسایی دقیق ریسک، نگاه سیستمی و توان پاسخ به تغییرات اقتصادی به‌عنوان پیش‌شرط‌های اساسی شکل‌گیری مدیریت ریسک سازمانی شناسایی شدند. این یافته با پژوهش‌های اخیر که بر نقش سیستم‌های اطلاعاتی، تحلیل داده و پایش مستمر محیط کسب‌وکار در کاهش عدم قطعیت و افزایش تاب‌آوری سازمانی تأکید دارند، سازگار است (Potdar & Mahadik, 2025; Singh, 2025; Zhang et al., 2025). همچنین تأکید خبرگان بر تأثیر شرایط اقتصادی و روابط بین‌المللی بر ریسک‌های سازمانی با نتایج مطالعات حوزه زنجیره تأمین و اقتصاد بین‌الملل همسو است که نشان می‌دهد محیط بیرونی نقش تعیین‌کننده‌ای در ماهیت و شدت ریسک‌های سازمان دارد (Hazarika et al., 2025; Khalamandro, 2025).

در قلب الگوی استخراج‌شده، مقوله محوری مدیریت ریسک مبتنی بر تئوری محدودیت‌ها بر سه اصل واقع‌بینی، هم‌افزایی و تمرکز منابع استوار است. این یافته به‌طور مستقیم منطق تئوری محدودیت‌ها را منعکس می‌کند که معتقد است عملکرد هر سیستم توسط محدودکننده‌ترین عامل آن تعیین می‌شود و تمرکز مدیریت باید بر همان نقطه محدودکننده باشد (Omrani, 2022; Zineb, 2019). نتایج این پژوهش با مطالعاتی که اثربخشی تئوری محدودیت‌ها در بهبود تصمیم‌گیری، کاهش اتلاف منابع و افزایش بهره‌وری را نشان داده‌اند، همخوان است (Houshmand, 2019; Sarhadi, 2026; Seyyedi et al., 2021). همچنین پژوهش Khoshrumoini و همکاران نشان می‌دهد که به‌کارگیری تئوری محدودیت‌ها در نظام بانکی ایران موجب تمرکز بهتر منابع و بهبود مدیریت ریسک شده است (Khoshrumoini et al., 2025) که یافته‌های حاضر آن را تقویت می‌کند.

عوامل بازدارنده شناسایی‌شده در این پژوهش شامل موانع فرهنگی، اطلاعاتی، ساختاری، انسانی، انگیزشی و سیاسی است که اجرای مدیریت ریسک را با چالش جدی مواجه می‌سازد. این نتایج با ادبیات پژوهش همسو است که بر نقش فرهنگ سازمانی، نگرش مدیران، نظام انگیزشی و کیفیت اطلاعات در موفقیت یا شکست مدیریت ریسک تأکید می‌کند (Belhaj & Al Meriouh, 2025; Shekari et al., 2025; Živković & Veljković, 2025). به‌ویژه ضعف سیستم‌های اطلاعاتی و فقدان داده‌های معتبر که در یافته‌های این پژوهش برجسته است،

در مطالعات فناوری اطلاعات و امنیت سایبری نیز به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین ریسک‌های سازمانی معرفی شده است (Alawi, 2025; Amaroch & Azegagh, 2025).

در بعد بستر پدیده، شفافیت سازمانی، فرهنگ همکاری، فناوری و زیرساخت، آگاه‌سازی و تعهد سازمانی به‌عنوان عوامل زمینه‌ساز تحقق مدیریت ریسک شناسایی شدند. این یافته با پژوهش‌هایی که بر پیوند میان حکمرانی شرکتی، فرهنگ پاسخ‌گویی و بلوغ مدیریت ریسک تأکید دارند، سازگار است (Bayi et al., 2025; Horvey & Odei-Mensah, 2025). همچنین نقش آموزش، آگاه‌سازی و مشارکت کارکنان در شکل‌گیری نظام مدیریت ریسک با نتایج پژوهش‌های حوزه مدیریت منابع انسانی و رفتار سازمانی در چارچوب تئوری محدودیت‌ها همخوانی دارد (Galli, 2019; Sarhadi, 2026).

در بخش راهبردها، نتایج نشان داد که تبدیل اطلاعات خام به سیگنال‌های تصمیم‌ساز، توانمندسازی سازمانی، هماهنگی بین واحدها و اتخاذ استراتژی‌های عملیاتی پاسخ به ریسک، سازوکارهای کلیدی اجرای موفق الگو هستند. این یافته‌ها با مطالعات حوزه تحلیل پیش‌بینانه و سیستم‌های تصمیم‌یار هوشمند که بر نقش داده در ارتقای کیفیت تصمیم‌گیری تأکید دارند، همسو است (Singh, 2025; Zhang et al., 2025). علاوه بر این، پژوهش‌های حوزه بازاریابی پایدار و مدیریت دانش نشان می‌دهند که توانمندسازی کارکنان و هم‌راستایی واحدهای سازمانی نقش مهمی در موفقیت مدیریت ریسک ایفا می‌کند (Saki & Öztaş, 2025; Shekari et al., 2025).

در نهایت، پیامدهای اجرای الگوی پیشنهادی شامل بهبود کیفیت تصمیم‌گیری، افزایش توان پیش‌بینی وقایع، خلق ارزش پایدار و تقویت انسجام سازمانی است. این نتایج با یافته‌های پژوهش‌هایی که ارتباط مستقیم میان مدیریت ریسک، عملکرد سازمانی و مزیت رقابتی را نشان داده‌اند، همخوانی کامل دارد (Bagheri et al., 2025; Munyao et al., 2025; Sunaryo et al., 2025). همچنین پژوهش‌های حوزه زنجیره تأمین و مالی نشان می‌دهند سازمان‌هایی که مدیریت ریسک را در قالب چارچوبی منسجم و مبتنی بر تمرکز منابع پیاده‌سازی کرده‌اند، در برابر بحران‌ها مقاوم‌تر و در خلق ارزش بلندمدت موفق‌تر بوده‌اند (Hazarika et al., 2025; Khalamandro, 2025; Yāvarī et al., 2025).

یکی از محدودیت‌های اصلی این پژوهش، ماهیت کیفی آن و تمرکز بر دیدگاه خبرگان بود که اگرچه به عمق و غنای داده‌ها افزود، اما امکان تعمیم مستقیم نتایج به همه سازمان‌ها را محدود می‌سازد. همچنین، به دلیل حساسیت موضوع مدیریت ریسک در برخی سازمان‌ها، احتمال خودسانسوری یا محافظه‌کاری در پاسخ‌دهی برخی مشارکت‌کنندگان وجود داشته است.

پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی، الگوی ارائه‌شده به‌صورت کمی‌آزمون و اعتبارسنجی شود و روابط بین ابعاد مختلف آن با عملکرد سازمانی، تاب‌آوری و پایداری مالی بررسی گردد. همچنین مقایسه الگو در صنایع مختلف و در بسترهای فرهنگی و اقتصادی متفاوت می‌تواند به تعمیم‌پذیری بیشتر نتایج کمک کند.

سازمان‌ها می‌توانند با استفاده از نتایج این پژوهش، نظام مدیریت ریسک خود را بر پایه شناسایی محدودیت‌های کلیدی، تمرکز منابع، تقویت فرهنگ شفافیت و ارتقای سیستم‌های اطلاعاتی باطراحی کنند. همچنین توصیه می‌شود مدیریت ریسک از سطح واحدهای تخصصی خارج شده و به‌عنوان یک مسئولیت راهبردی در بالاترین سطح تصمیم‌گیری سازمان نهادینه شود.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

موازن اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازن و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

شفافیت داده‌ها

داده‌ها و مآخذ پژوهش حاضر در صورت درخواست از نویسنده مسئول و ضمن رعایت اصول کپی رایت ارسال خواهد شد.

حامی مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

References

- Alawi, N. A. (2025). Evergreen OT Security Assurance: A Sustainable Approach to OT Cybersecurity Risk Management. <https://doi.org/10.2118/224964-ms>
- Amaroch, S., & Azegagh, J. (2025). The Role of Information Technology and Internal Audit in Risk Management: A Theoretical Approach. *International Journal of Research in Economics and Finance*, 2(3), 26-38. <https://doi.org/10.71420/ijref.v2i3.76>
- Bagheri, A., Faraji, O., Arabzadeh, M., & Ghodrati, H. (2025). Investigating the Financial Risk Management Model in Knowledge-Based Startup Companies. *Journal of Technology in Entrepreneurship and Strategic Management*, 4(2), 13. <https://doi.org/10.61838/kman.jtesm.4.2.14>
- Bayi, M., Erfani, A., & Asghaghiih, M. (2025). From Conflict to Balance: A Novel Model for Improving Corporate Governance and Risk Management. *Quarterly Journal of Financial Economics*, 72(19), 68-49. <https://sanad.iau.ir/ar/Article/1194196?FullText=FullText>
- Belhaj, H., & Al Meriouh, Y. (2025). The risk management of information systems in accounting firms: exploratory study of the perceptions of accountants in Morocco. *African Journal of Economic and Management Studies*. <https://doi.org/10.1108/AJEMS-11-2024-0650>
- Galli, B. J. (2019). How Can Human Resource Management Help the Theory of Constraints. *International Journal of Strategic Engineering*, 2(1), 1-13. <https://doi.org/10.4018/ijose.2019010101>
- Hazarika, I., Bhandari, R., Rao, P. H., & Porwal, T. (2025). Mapping Resilience Pathways: A Conceptual Framework for Portfolio Risk Management in Microenterprise Lending During Economic Shocks. *Enterprise Development and Microfinance*, 35(1), 1-20. <https://doi.org/10.3362/1755-1986.25-00001>
- Horvey, S. S., & Odei-Mensah, J. (2025). Enterprise risk management, corporate governance and insurers risk-taking behaviour in South Africa: evidence from a linear and threshold analysis. *Journal of Accounting in Emerging Economies*, 15(1), 53-83. <https://doi.org/10.1108/JAEE-08-2023-0242>
- Houshmand, A. (2019). Applying Theory of Constraints in Production Planning and Management - A Case Study. *Optimization Journal*, 1(9), 56-77.
- Khalamandro, M. (2025). Risk Management in International Supply Chains: Scenario Planning and Robust Optimization. *Підприємство і Торгівля*(44), 169-177. <https://doi.org/10.32782/2522-1256-2025-44-19>
- Khoshrumoini, A., Moosavi Shiri, S. M., & Salehi, M. (2025). Explaining the Pattern of Application of the Theory of Constraints in Iranian Commercial Banks. *Strategic Management Accounting*, 2(1), 121-136. <https://doi.org/10.22034/smajournal.2025.521046.1020>
- Munyao, D. K., Deya, J., & Odollo, L. (2025). Strategic Risk Management and Performance of Commercial State Corporations in Kenya. *International Journal of Social Science and Humanities Research (Ijsshr) Issn 2959-7056 (O) 2959-7048 (P)*, 3(1), 97-111. <https://doi.org/10.61108/ijsshr.v3i1.157>

- Omrani, R. (2022). A Theoretical Review of Theory of Constraints in Management Accounting and Its Comparison with Traditional Costing, Activity-Based Costing, and Synchronized Systems. Sixth International Conference on Modern Studies in Management and Accounting in Iran, Tehran.
- Otku, M. (2018). *Comparison of the Theory of Constraints with the Traditional Cost Accounting Methods in Respect to Product Mix Decisions* Aydın Adnan Menderes University].
- Pacheco, D. A. D. J., Pergher, I., Antunes Junior, J. A. V., & Roehs Vaccaro, G. L. (2018). Exploring the integration between Lean and the Theory of Constraints in Operations Management. *International Journal of Lean Six Sigma*. <https://doi.org/10.1108/IJLSS-08-2017-0095>
- Potdar, A., & Mahadik, S. D. (2025). A Multi-Agent Approach to Stock Market Prediction and Risk Management. *The Voice of Creative Research*, 7(2), 203-211. <https://doi.org/10.53032/tvcr/2025.v7n2.27>
- Saki, Ü., & Öztaş, M. (2025). The Effect of risk management on sustainable marketing orientations in fitness businesses. *Journal of Sport Sciences Research*, 10(1), 96-108. <https://doi.org/10.25307/jssr.1601271>
- Sarhadi, E. (2026). Examining the Effect of Theory of Constraints on Reducing Normal and Abnormal Waste in Tire Manufacturing Companies. *Strategic Management Accounting Quarterly*, 2(1), 54-69. https://www.smajournal.ir/article_220043_en.html
- Seyyedi, A., Saraei, M., & Yari, F. (2021). Performance Evaluation of Accounting Systems Based on Theory of Constraints. *Journal of Accounting Knowledge and Research*, 6(9), 24-55.
- Shekari, H., Hosseini, H., & Jalalian, N. (2025). Developing a Model of the Impact of Knowledge Risk Management on Organizational Sustainability Considering the Mediating Role of Employees' Innovative Behavior. *Dynamic Management and Business Analysis*, 4(3), 278-295. <https://doi.org/10.61838/dmbaj.2025.0403.273>
- Singh, A. (2025). Predictive Analytics for Risk Management in Finance. *International Journal of Advanced Research in Science Communication and Technology*, 364-372. <https://doi.org/10.48175/ijarsct-28040>
- Sunaryo, D., Adiyanto, Y., & Nabila, F. (2025). Risk Management and Its Influence on Corporate Performance: A Systematic Literature Review Approach. <https://doi.org/10.70062/globalmanagement.v2i1.63>
- Yāvarī, A., Jabbārī, H., & Panāhiyān, H. (2025). Designing a Credit Risk Management Model with a Pathological Approach to Guarantees and Collaterals of Bank Facilities. *Technology in Entrepreneurship and Strategic Management Quarterly*, 4(2), 1-22. <https://doi.org/10.61838/kman.jtesm.4.2.11>
- Zhang, X., Zhang, Y., Liu, X., & Wang, R. (2025). Blockchain-Based Intelligent Risk Management Decision Support System for Supply Chain Financing. *International Journal of Intelligent Information Technologies (IJIT)*, 21(1), 1-24. <https://doi.org/10.4018/IJIT.369153>
- Zineb, J. (2019). Theory of Constraints: A Literature Review. *Social and Behavioral Sciences*, 3(10), 45-99.
- Živković, S., & Veljković, M. (2025). Psychosocial Risk Management and Stress Control. 8-15. <https://doi.org/10.46793/hse25.008z>